

UČIMO REČI – U POSETI MUZEJU

oder

Können Sie uns bitte das folgende Bild beschreiben?

Dobili ste sliku dinosaurusu na usmenom delu ispita – pred vama je zadatak da u datom vremenu osmislite kratku priču na zadatu temu ili opišete sliku koja je pred vama. Zvuči poznato? Ovom problematikom pozabavićemo se u današnjem i nekom od narednih tekstova – teme možete predlagati i sami, a sve što naučite koristiće vam u pripremi seminarskih radova ili usmenog dela ispita. Evo i moguće formulacije našeg prvog zadatka: „Bitte beschreiben sie das folgende Bild.“ (**beschreiben** – **beschrieb** – **hat beschrieben** – opisati)

POČINJEMO – ŠTA NAM MOŽETE REĆI O OVOJ SLICI?

Verovatno se pitate zašto baš dinosaurus? Hajde da spojimo lepo i korisno – pod utiskom koji je na mene ostavio, a u želji da iz primera pred vama ponešto i naučimo, vodim vas ovog puta u jedan od najpoznatijih muzeja grada Beča – primeri pred vama deo su postavke prirodjačkog muzeja ovoga grada – dobrodošli u **Naturhistorisches Museum Wien (NHM)**.

	<p>Herzliche willkommen</p> <p>Öffnungszeiten:</p> <p>Donnerstag – Montag 9: 00 - 18.30 (čtvrtek – ponedjeljak) Mittwoch (sreda) 9.00 - 21.00 Donnerstag geschlossen (čvrtkom zatvoreno)</p> <p>Eintrittspreise NHM:</p> <p>Kinder und Jugendliche unter 19 Jahren frei (slobodan ulaz: deca i omladina do 19 godina) Erwachsene 10e Audioguide 4e</p> <p>Dobrodošli</p> <p>Predstavljamo vam živi i neživi svet planete zemlje. Naći ćete nas na trgu Marije Terezije, nedaleko od Hofburga i muzejske četvri.</p>	<p>Fotos: Gordana</p> <p>die größte Schildkröte der Welt</p>
--	--	---

groß (adj.) – veliki

die Schildkröte , -n – kornjača

die Welt, -en – svet

Vraćamo se našem dinosaurusu:

Kada su se pojavili, kako su izgledali, koliko vrsta nam je do danas poznato, zašto baš „dinosaur“

Das Wort „Dinosaurier“ und seine Bedeutung (reč „Dinosaur“ i njegovo značenje)

Im Jahr 1842 wurde der Ausdruck „Dinosaurier“ vom englischen Anatomen Sir Richard Owen zum ersten Mal verwendet. Der Begriff leitet sich aus dem Griechischen ab: „deinos“ für schrecklich und „Sauros“ für Echse, übersetzt „schreckliche Echse“.

Navedeni tekst naći ćete u muzejskoj postavci – vraćamo se sada našoj sličici – na ispitu ćete najčešće imati dovoljno vremena da u kratkim crtama sastavite siže onoga što ćete usmeno reći. Na primeru našeg dinosaurusa to može izgledati ovako:

Unsere Notizen / Stichwörter (**das Stichwort, die Stichwörter** – ključna reč; **die Notiz, -en** – kratka beleška):

- ein Ausstellungs / Museumsbild
- die größten Tiere, die bis heute auf der Erde gelebt haben
- besiedelten das Land, den Luftraum und das Meer
- waren auf allen Kontinenten verbreitet
- verschwundene Tierarten, die man heute in den Museen oder in Filmen sehen kann
- beherrschten die Erde vor vielen Millionen Jahren

I na kraju, evo i korišćenog vokabulara:

HAUPTWÖRTER - IMENICE

<i>Masculinum - der</i>		<i>Femininum - die</i>		<i>Neutrum - das</i>	
Ausdruck, Ausdrücke	izraz	Art, -en	vrsta	Bild, -er	slika
Anatom, -en	stručnjak za anatomiju	Ausstellung, -en	izložba	Griechisch	grčki jezik
Begriff, -e	pojam	Erde, nur Sg.	planeta zemlja	Jahr, -e	godina
Dinosaurier, -	dinosaur			Land, Länder	
Film, -e	film				zemlja, kopno
Kontinent, -e	kontinent	Echse, -n	gmizavac	Meer, -e	more
Luftraum	vazdušni prostor			Museum, Museen	muzej

VERBEN - GLAGOLI

<i>Infinitiv</i>	<i>Präteritum</i>	<i>Perfekt</i>	<i>Bedeutung</i>
sich ableiten	leitete sich ab	hat sich abgeleitet	poticati od, izvoditi
besiedeln	besiedelte	hat besiedelt	naseljavati
beherrschen	beherrschte	hat beherrscht	vladati
leben	lebte	hat gelebt	živeti
sehen	sah	hat gesehen	videti
übersetzen	übersetzte	hat übersetzt	prevoditi
verwenden	verwendete	hat verwendet	upotrebiti
verbreiten	verbreitete	hat verbreitet	rasprostrirati se, širiti
verschwinden	verschwand	ist verschwunden	nestati

ADJEKTIVE – PRIDEVI

englisch – engleski; **schrecklich** – strašan

Naučili smo:

Godine 1864. izraz „dinosaurius” upotrebljava po prvi put engleski stručnjak za anatomiju ser Ričard Oven. Pojam potiče iz grčkog jezika: „deinos“ strašan i „sauros“ gmizavac, u prevodu „strašan gmizavac.”

Sa pasivom ćete se u nemačkom jeziku sresti češće nego u srpskom. Da bismo ostali u duhu našeg jezika, rečenica: „**Im Jahr 1842 wurde der Ausdruck „Dinosaurier“ von englischen Anatomen Sir Richard Owen zum ersten Mal verwendet.**“ prevedena je aktivom.

Šta mislite, o čemu je reč na sledećoj slici?

Leben ist altmodisch – Bewährtes bewahren (living fossils)
(Život je staromodan – očuvati osvedočeno – živi fosili)

Fotos: Gordana

Das Leben ist konservativ. Änderungen durch Mutation und Neukombination des Erbguts sind langsame Mechanismen und werden nur wirksam, wenn der Selektionsdruck durch andere Organismen oder durch geänderte Umweltbedingungen erhöht wird. Gute Anpassungen und Lösungen bleiben daher oft über Millionen von Jahren nahezu unverändert und sind unter anderem für so genannte „Lebende Fossilien“ charakteristisch. Das „Modell Hai“ ist so perfekt, dass es seit 300 Millionen Jahren bestehen kann und noch heute in allen Weltmeeren verbreitet ist.

LEBEN IST ALTMODISCH – WORTSCHATZ TIPPS

HAUPTWÖRTER - IMENICE

<i>Masculinum - der</i>		<i>Femininum - die</i>		<i>Neutrum - das</i>	
Druck, Drücke	pritisak	Änderung, -en	promena	Erbgut, nur Sg.	geni
Hai, -e	ajkula	Anpassung, -en	prilagođavanje	Fossil, Fossilien	fossil
		Bedingung, -en	uslov		
		Bewährung, -en	osvedočenost	Jahr, -e	godina
Mechanismus, Mechanismen	mehanizam	Kombination, -en	kombinacija		
		Mutation, -en	mutacija	Leben, die Leben	život
Organismus, Organismen	organizam	Lösung, -en	rešenje		
		Selektion, -en	selekcija	Meer, -e	more
		Umwelt, nur Sg.	životna sredina	Modell, -e	model
		Welt, -en	svet		

VERBEN - GLAGOLI

<i>Infinitiv</i>	<i>Präteritum</i>	<i>Perfekt</i>	<i>Bedeutung</i>
ändern	änderte	hat geändert	promeniti
anpassen	passte an	hat angepasst	prilagoditi se
bleiben	blieb	ist geblieben	ostati, zadržati se
bestehen	bestand	hat bestanden	postojati; sastojati se; položiti; odoljeti
bewahren	bewahrte	hat bewahrt	sačuvati, očuvati
erhöhen	erhöhte	hat erhöht	povećati
können	konnte	hat gekonnt	moći
nennen	nannte	hat genannt	nazvati, imenovati
sich verbreiten	sich verbreitete	hat sich verbreitet	proširiti se

ADJEKTIVE - PRIDEVI

altmodisch – staromodan; **bewährt** – potvrđen, dokazan; **charakteristisch** – karakterističan; **geändert** – izmenjen; **gut** – dobar; **langsam** – spor; **lebend** – živ; **unverändert** – nepromenjen; **wirksam** – delotvoran

PARTIKEL

nahezu – skoro

Naučili smo:

Život je konzervativan. Promene kroz mutacije i nove kombinacije gena su spori mehanizmi i delotvorni su samo onda, kada se selektivni pritisak izazvan drugim organizmima ili izmenjenim ekološkim uslovima povećava. Dobra prilagođavanja i rešenja stoga često ostaju nepromenjena više od milion godina i karakteristična su između ostalog za takozvane „žive fosile“. „Model ajkula“ je toliko savršen, da verovatno postoji 300 miliona godina i rasprostranjen je i danas u svim svetskim morima.

Podsećam vas na neka davno prošla vremena:

Die Häuser aus Mammutknochen
(kuće od mamutovih kostiju)

Vor 15.000 Jahren bauten Steinzeitjäger in der russischen Steppe ihre Winterquartiere aus Mammutknochen. Für ein Haus benötigte man Knochen von bis zu 30 Mammuts. Das Baumaterial war im Überfluss vorhanden: zahllose Mammutherden durchstreiften die Steppe. Für den Hausbau war es nicht notwendig, auf Jagd zu gehen. Die Steinzeitjäger konnten auch die Knochen verendeter Tiere einsammeln. Die bekanntesten Fundorte von Mammutknochenhäusern liegen in der Ukraine am Fluss Dnjepr nahe Kiew. Die Knochen im Inneren einiger Häuser waren mit roter Erdfarbe bemalt.

Tipi-Regeln der Prärienindianer (pravila prerijskih indijanaca)

„Du darfst nicht eintreten, wenn vor dem Eingang Zwei Stäbe gekreuzt sind, denn dann ist niemand zu Hause oder man will nicht gestört werden.“
„Warten, bis der Gastgeber dir einen Platz anbietet.“
„Bringe zum Essen eigene Schalen, Löffel und Messer mit und iss von allen angebotenen Speisen.“
„Beginnt der Gastgeber, seine Pfeife zu reinigen, ist das ein Zeichen für dich, zu gehen.“

Fotos: Gordana

Iz ovih primera naučićete:

TIPPI REGELN / DIE HÄUSER AUS MAMMUTKONCHEN – WORTSCHATZ TIPPS

HAUPTWÖRTER - IMENICE

<i>Masculinum - der</i>		<i>Femininum - die</i>	
Gastgeber, die Gastgeber	domaćin	Erde	zemlja
Eingang, die Eingänge	ulaz	Farbe, -en	boja
Fund, -e	pronalazak	Jagd	lov
Fundort, -e	nalazište	Pfeife, -n	lula
Fluss, Flüsse	reka	Regel, -n	pravilo
Indianer, die Indianer	indijanac	Steinzeit	kameno doba
Hausbau	izgradnja kuće	Steppe, -n	stepa
Jäger, die Jäger	lovac	Schale, -n	činija, ljuska
Knochen, die Knochen	kost	Speise, -n	jelo
Löffel, die Löffel	kašika	<i>Neutrum - das</i>	
Ort, -e	mesto	Baumaterial	građevinski materijal
Stein, -e	kamen	Essen, die Essen	jelo
		Haus, Häuser	kuća
Stab, Stäbe	motka, štap	Innere, nur Sg.	unutrašnjost
		Material, Materialien	materijal
Überfluss	izobilje	Mammut, -s	mamut

VERBEN - GLAGOLI

<i>Infinitiv</i>	<i>Präsens</i>	<i>Präteritum</i>	<i>Perfekt</i>	<i>Bedeutung</i>
anbieten	bietet an	bot an	hat angeboten	ponuditi
beginnen	beginnt	begann	hat begonnen	početi
bauen	baut	baute	hat gebaut	graditi
benötigen	benötigt	benötigte	hat benötigt	biti potreban
bemalen	bemalt	bemalte	hat bemalt	oslikati
durchstreifen	durchstreift	durchstreifte	hat durchstreift	lutati, tumarati
dürfen	darf	durfte	hat gedurft	smeti
eintreten	tritt ein	trat ein	hat/ist eingetreten	stupiti
essen	isst	aß	hat gegessen	jesti
einsammeln	sammelt ein	sammelte ein	hat eingesammelt	sakupljati
gehen	geht	ging	ist gegangen	ići, krenuti
können	kann	konnte	hat gekonnt	moći
kreuzen	kreuzt	kreuzte	hat gekreuzt	ukrstiti
mitbringen	bringt mit	brachte mit	hat mitgebracht	poneti
liegen	liegt	lag	hat/ist gelegen	ležati, nalaziti se
reinigen	reinigt	reinigte	hat gereinigt	čistiti
stören	stört	störte	hat gestört	smetati
warten	wartet	wartete	hat gewartet	čekati

ADJEKTIVE - PRIDEVI

angeboten – ponuđen; **bekannt** – poznat; **eigen** – sopstveni, lični; **notwendig** – neophodan; **russisch** – ruski; **rot** – crven; **verendet** – uginuo (pridev je izveden iz pravilnog glagola **verenden** / **verendete** / ist **verendet** - uginuti); **vorhanden** – postojati; **zahllos** – bezbrojan;

Naučili smo: **Pravila prerijskih indijanaca**

„Ne smeš da uđeš, kada su ispred ulaza dva prekrštena štapa, jer tada nikog nema kod kuće ili se ne želi uznemiravanje.“

„Sačekaj, dok ti domaćin ne ponudi mesto.“

„Ponesi za jelo svoje činije, kašiku i nož i jedi sva ponuđena jela.“

„Kada domaćin počne da čisti svoju lulu, za tebe je to znak da pođeš.“

Kuće od mamutovih kostiju

Pre 15.000 godina lovci kamenog doba podizali su u ruskim stepama svoja zimska staništa od mamutovih kostiju. Za jednu kuću bilo je potrebno do 30 kostiju mamuta. Građevinskog materijala bilo je u izobilju: bezbrojne horde mamuta lutale su stepom. Za izgradnju kuće nije bilo neophodno ići u lov. Lovci kamenog doba mogli su sakupljati kosti uginulih životinja. Najpoznatija nalazišta kuća od mamutovih kostiju nalaze se u Ukrajini na reci Dnjepar u blizini Kijeva. Kostu u unutrašnjosti nekih kuća oslikavane su crvenom zemljanom bojom.

Nadam se da vam se tema dopala – ako jeste, u nekom od sledećih tekstova pričaćemo o još jednoj prepoznatljivoj bečkoj temi i jednom veoma specifičnom muzeju:

WIENER KOMPONISTEN UND HAUS DER MUSIK (BEČKI KOMPOZITORI I KUĆA MUZIKE)

I na kraju:

UMESTO ZAKLJUČKA

Možete učiti i na ovaj način. Odvojte malo vremena za temu koja vas najviše interesuje – verujem da ćete lako pronaći inspiraciju za jedan muzejski dan u ovom gradu. Biće mi drago ako sam vam u tome delimično pomogla.